ইউথেনেছিয়া - মোহভঙ্গ জীৱনৰ ইচ্ছাকৃত পৰিসমাপ্তি

মৃত্যু অৱধাৰিত। জন্মিলে মৰিব লাগিব— এই চিৰন্তন সত্যক কোনেও অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰে। 'অমৰত্ব' ৰূপকথাৰ বিষয় বস্তু। সপোনবিলাসী মানৱৰ সেয়া এক অলীক কল্পনা মাথোন। মৃত্যুৰ অদৃশ্য নাগপাশে সকলোকে সামৰি লৈছে তাৰ বিশাল হৃদয়ত। মৃত্যু শ্বাশ্বত, তথাপি মানৱ হৃদয়ৰ এটা কোণত সোমাই আছে অমৰত্ব লাভৰ এক অদমনীয় বাসনা। কোনোৱে নিবিচাৰে এই বিনন্দিয়া বসুধাৰ মোহত্যাগ কৰি কাল্পনিক স্বৰ্গৰাজ্যলৈ যাবলৈ।

ইউথেনেছিয়া (Euthanasia) শব্দটোৱে কিন্তু মানৱ মনৰ এক সম্পূৰ্ণ বিপৰীত প্ৰতিচ্ছবিহে আমাৰ আগত দাঙি ধৰে। যি সময়ত এচাম লোক অমৰত্বৰ সন্ধানত ব্যাকুল হৈ পৰা দেখা গৈছে, সেই সময়ত হয়তো আন এচামৰ হৃদয়ত জাগ্ৰত হৈছে এই অৱসাদগ্ৰস্ত, যন্ত্ৰণাক্লিষ্ট জীৱনৰ পৰা চিৰমুক্তিৰ বাসনা। তেওঁলোকৰ চকুত নাই কোনো কাল্পনিক স্বৰ্গসুখ লাভৰ বাসনা, মাথোঁ বিচাৰে এই পীড়াদায়ক পাৰ্থিৱ জীৱনৰ পৰা সহজ নিষ্কৃতি।

ইউথেনেছিয়া শব্দটি উদ্ভৱ হৈছে দুটা গ্ৰীক শব্দ ইউ (Eu) আৰু থেনাটিছ (thanatis)ৰ পৰা যাক আমি সহজ অৰ্থত ক'ব পাৰো 'স্বাভাৱিক মৃত্যু'। আজিকালি ইয়াৰ সলনি বহুলভাৱে ব্যৱহৃত হোৱা শব্দ দুটা হ'ল 'মাৰ্চি ডেথ' বা 'মাৰ্চি কিলিং'।

স্বাভাৱিকতেই অভ্যুদয়ৰ লগে লগেই তীব্ৰ বিতৰ্কৰ জোৱাৰ তুলিছে ইউথেনেছিয়া শব্দটিয়ে। যিদৰে ইয়াৰ বিপক্ষে যুক্তি দাঙি ধৰিছে এচামে, ঠিক সেইদৰে ইয়াৰ সমৰ্থনত যুক্তি আগবঢ়োৱা লোকৰ সংখ্যাও কম নহয়। মানৱ জীৱন ভগৱানৰ এক দানস্বৰূপ। সেয়েহে কাৰো অধিকাৰ নাই এই সুন্দৰ জীৱন নিঃশেষ কৰি দিয়াৰ। ইউথেনেছিয়া এক বৰ্বৰ হত্যাকাণ্ডৰ পৰিৱৰ্তিত ৰূপ মাথোন। গতিকে এচাম লোকে বিচাৰে ইয়াকো হত্যাৰ লেখীয়া এক অপৰাধ হিচাপে 'গণ্য কৰা হওক আৰু ইয়াৰ সৈতে জড়িত ব্যক্তিয়ে সন্মুখীন হওক হত্যাকাৰীৰ দৰে সমান শাস্তিৰ। একে সময়তে আন এচাম লোকে ইয়াৰ সপক্ষে দাঙি ধৰিছে কিছুমান অকাট্য যুক্তি, যিয়ে প্ৰতিগৰাকী সচেতন ব্যক্তিৰ মনত চিন্তাৰ উদ্ৰেক ঘটাবলৈ সক্ষম হৈছে। মাৰ্চি কিলিং সঁচাকৈয়ে বাৰু এক অক্ষমনীয় অপৰাধ নেকি? বিশেষকৈ হত্যাৰ লেখীয়া? এগৰাকী নৰহত্যাকাৰীৰ দৰে মাৰ্চি কিলিঙৰ নেপথ্যৰ নায়কজনৰ হৃদয়ো জানো বন্য জিঘাংসাৰে পৰিপূৰ্ণ? এটি ঘটনাৰ পৰাই মাৰ্চি কিলিঙৰ প্ৰকৃত স্বৰূপটো আমাৰ সকলোৰে বাবে সহজবোধ্য হৈ পৰিব।

জুৰিখ চহৰৰ এখন আদালতৰ সন্মুখ সেইদিনাখন লোকে লোকাৰণ্য হৈ পৰিছিল এটা বিশেষ বিচাৰৰ শুনানিৰ বাবে। আচামীৰ কাঠগৰাত থিয় হৈ আছিল চিটী হছপিটেলৰ মেডিকেল ক্লিনিকৰ চিফ্, প্ৰফেছ'ৰ হেমাৱ্লি। তেওঁৰ অপৰাধ আছিল এগৰাকী অবৰ্ণনীয় পীড়াত ভুগি থকা ৰোগীক শক্তিশালী নিচাযুক্ত দ্ৰব্যৰে চিৰনিদ্ৰাত শুৱাই দিয়া, যাৰ আৰোগ্যৰ উপায় সেইসময়ত চিকিৎসা বিজ্ঞানত একো নাছিল। ৰোগীগৰাকীৰ আয়ুসো আছিল মাথোঁ কেইদিনমানহে। ৰোগীগৰাকীয়ে ভোগ কৰি থকা অহেতুক পীড়াই হেমাৱ্লিৰ হৃদয়ক কষ্ট দিছিল আৰু মানৱীয় তাগিদাতেই তেওঁক দিছিল চিৰশান্তিৰ সহজ উপায়। বিচাৰকৰ ৰায় কিন্তু হেমাৱ্লিৰ বিপৰীতে গ'ল। নিলম্বিত কৰা হ'ল তেওঁক তেওঁৰ দায়িত্বৰ পৰা।

❒ জিতুমণি পাঠক

ন্যায়াধীশৰ এই বিচাৰক যিদৰে এচাম লোকে আদৰণি জনালে, সেইদৰে আন এচামে জনালে ঘোৰ প্ৰতিবাদ। এই ঐতিহাসিক ৰায়দান অকল জুৰিখতে আবদ্ধ নাথাকি সমগ্ৰ বিশ্বতে আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিলে। মাৰ্চি কিলিং শব্দটোৱে মানুহক এক দোদুল্যমান অৱস্থাত উপনীত কৰালে। অৱশ্যে এটা কথা সকলোৱে স্বীকাৰ কৰিবলৈ বাধ্য হ'ল মাৰ্চিং কিলিঙৰ নেপথ্যৰ নায়কজনক কেতিয়াও এজন সাধাৰণ হত্যাকাৰীৰ আসনত বহুৱাব নোৱাৰি। কাৰণ তেওঁৰ হৃদয়ো সহজাত মানৱীয় অনুভূতি প্ৰেম, দয়া, কৰুণা আদিৰে পৰিপূৰ্ণ, যিয়ে তেওঁক এনে এটা অবাঞ্ছনীয় কাম কৰিবলৈ বাধ্য কৰায়।

ইউথেনেছিয়াৰ ক্ৰমবৰ্দ্ধমান উৎসুকতাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি চিকিৎসক, বিজ্ঞানী, সচেতন নাগৰিকসকলে কিছুমান বিশেষ পৰিস্থিতি সাপেক্ষে ইয়াৰ প্ৰয়োগ হোৱাটো কামনা কৰিছে, যাতে কিছুমান সুবিধাবাদী লোকে ইয়াৰ আলম লৈ কোনোধৰণৰ জঘন্য প্ৰচেষ্টাত ৰত হ'ব নোৱাৰে। তেওঁলোকে আগবঢ়োৱা মৃত্যুৰ এই কল্যাণকাৰী স্বৰূপটোৱে ইয়াৰ বিপক্ষে মত পোষণ কৰা ব্যক্তিকো আকৰ্ষিত কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

প্ৰকৃতি অনুযায়ী আলোচনাৰ সুবিধাৰ্থে ইউথেনেছিয়াক যোগাত্মক ইউথেনেছিয়া, বিয়োগাত্মক ইউথেনেছিয়া, সামাজিক ইউথেনেছিয়া, মেডিকেল ইউথেনেছিয়া আদি নাম দিয়া হৈছে। ইয়াৰ ভিতৰত মেডিকেল ইউথেনেছিয়া শব্দটো সঘনে চৰ্চিত হৈছে ইয়াৰ সঘন তথা বহুল প্ৰায়োগিকতাৰ বাবে। মেডিকেল ইউথেনেছিয়াত ৰোগীৰ প্ৰাণদাতাস্বৰূপ চিকিৎসকগৰাকীয়ে দুৰাৰোগ্য ব্যাধিত আক্ৰান্ত হৈ থকা ৰোগীগৰাকীৰ ইচ্ছা তথা শুভাকাংক্ষীৰ পৰামৰ্শ অনুযায়ী মৃত্যুদূতৰ ভাও লয়। অৱশ্যে এই ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট সাৱধানতা অৱলম্বন কৰা হয়। চিকিৎসকগৰাকীয়ে এনে কাৰ্যত ৰত হোৱাৰ পূৰ্বে ৰোগীগৰাকীৰ মানসিক অৱস্থা পুংখানুপুংখভাৱে বিশ্লেষণ কৰি চায়। তেওঁলোক তেতিয়ালৈকে এনে কাৰ্যৰ পৰা বিৰত থাকে, যেতিয়ালৈকে নিশ্চিত নহয় যে চিকিৎসা বিজ্ঞান এই বিষয়ত একেবাৰে অজ্ঞ আৰু অসহায়। চিকিৎসা বিজ্ঞানে য'ত হাৰ মানে তেনে এক অৱস্থাত চিকিৎসকগৰাকীয়ে ৰোগীগৰাকীৰ স্থায়ী শান্তিৰ বাবে বাছি লয় এই অন্তিম পন্থাটো, ৰোগী তথা নিকট সম্পৰ্কীয়সকলৰ লিখিত সন্মতিসাপেক্ষে। গতিকে কেনেকৈ ইয়াক হত্যাৰ দৰে অবিবেচকী, জঘন্য কাৰ্যত পেলাব পাৰি?

ভাৰতৰ দৰে দেশসমূহত আত্মহত্যাক এক অপৰাধ হিচাপে গণ্য কৰা হয়। ইউথেনেছিয়াক বহুতে আত্মহত্যাৰ এক নামান্তৰ বুলি ক'ব খোজে য'ত চিকিৎসক এজনে সহায়কাৰী উপাদান হিচাপে কাম কৰে। ড° গিৰমিড বভানে মাতৃৰ অনুৰোধসাপেক্ষে মাৰাত্মক মৰফিনৰ ড'জ দি পীড়াদায়ক জীৱনৰ পৰা তেওঁক মুক্তি দিছিল। তেওঁ ইয়াৰ বাবে আদালতৰ কাঠগৰাত থিয় হ'বলগাত পৰিছিল এগৰাকী নৰহত্যাকাৰীৰ দৰে। কিন্তু লক্ষ্যণীয়ভাৱে তেওঁ কোনোধৰণৰ শাস্তি বা জৰিমনা ভৰিব লগা হোৱা নাছিল। তেওঁৰ প্ৰতি কৰা এই মননীয় আচৰণে ইয়াৰ প্ৰতি থকা জনমতৰ পৰোক্ষ সমৰ্থন নুবুজায়নে? জাপানেও কিছুমান পৰিস্থিতি সাপেক্ষে ইয়াৰ বৈধতা নিশ্চিত কৰিছে। নেদাৰলেণ্ডৰ স্বাস্থ্য পৰিষদ আৰু 'ডাচ্চ ৰয়েল ছ'চাইটী ফ'ৰ এডভান্সমেণ্ট অব্ ছায়েন্স'-য়েও ইয়াৰ বৈধতাৰ সপক্ষে যুক্তি দাঙি ধৰিছিল।

ইউথেনেছিয়াৰ ক্ৰমবৰ্দ্ধমান উৎসুকতাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি চিকিৎসক, বিজ্ঞানী, সচেতন নাগৰিকসকলে কিছুমান বিশেষ পৰিস্থিতি সাপেক্ষে ইয়াৰ প্ৰয়োগ হোৱাটো কামনা কৰিছে, যাতে কিছুমান সুবিধাবাদী লোকে ইয়াৰ আলম লৈ কোনোধৰণৰ জঘন্য প্ৰচেষ্টাত ৰত হ'ব নোৱাৰে। তেওঁলোকে আগবঢ়োৱা মৃত্যুৰ এই কল্যাণকাৰী স্বৰূপটোৱে ইয়াৰ বিপক্ষে মত পোষণ কৰা ব্যক্তিকো আকৰ্ষিত কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। তেওঁলোকে ইউথেনেছিয়াৰ সমৰ্থনত আগবঢ়োৱা চৰ্তসমূহ হ'ল এনেধৰণৰ—

১) ৰোগীগৰাকী এনেধৰণৰ পীড়াদায়ক ৰোগত আক্ৰান্ত হৈ থাকিব লাগিব, সেই মুহূৰ্তলৈ যাৰ কোনো সমাধান চিকিৎসা বিজ্ঞানত নাই।

২) ৰোগী আৰু শুভাকাংক্ষী-সকলে সম্পূৰ্ণ সুস্থিৰ চিন্তাৰে ইয়াৰ বাবে আবেদন জনাব লাগিব।

৩) মাৰ্চি কিলিঙৰ সিদ্ধান্ত ৰোগীগৰাকীৰ লগত জড়িত চিকিৎক্ষগৰাকীয়ে তেওঁৰ সহকৰ্মীৰ সৈতে আলোচনাত মিলিত হৈ ল'ব লাগিব আৰু চূড়ান্ত ৰায় লোৱাৰ আগেয়ে সঠিক ন্যায়িক প্ৰাধিকাৰীক এই সম্পৰ্কে অৱগত কৰাব লাগিব।

৪) ৰোগীগৰাকীক প্ৰদান কৰা ঔষধৰ মাত্ৰা, পৰিমাণ আৰু প্ৰকৃতি নিৰ্ণয় কৰিব তেওঁৰ সৈতে জড়িত থকা চিকিৎসকগৰাকীয়ে।

৫) ৰোগীগৰাকীৰ অঙ্গ-প্ৰত্যঙ্গসমূহ আনৰ শৰীত স্থাপন কৰাটোৱেই মেডিকেল ইউথেনেছিয়াৰ একমাত্ৰ উদ্দেশ্য হ'ব নোৱাৰিব।

নিঃসন্দেহে ইউথেনেছিয়াৰ এই ইতিবাচক প্ৰয়োগে মেডিকেল ইউথেনেছিয়াক এক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰিব, যাৰ বাবে হয়তো কোনো চিকিৎসক বিজ্ঞানীয়ে আৰু আদালতৰ কাঠগৰাত থিয় দিব নালাগিব। কিন্তু কোনো দেশে ইয়াৰ বৈধতা নিশ্চিত কৰাৰ আগেয়ে প্ৰয়োজন হ'ব জনগণক ইউথেনেছিয়াৰ স্বৰূপ সম্পৰ্কে প্ৰকৃত জ্ঞান উপলব্ধ কৰোৱাৰ। অন্যথা, জনমতক উপেক্ষা কৰা মেডিকেল ইউথেনেছিয়াক আমি কেতিয়াও মানৱ সেৱাত নিয়োজিত বুলি ক'ব নোৱাৰিম।

ক পৃষ্ঠাৰ পৰা বহুতো 'সাধাৰণ জ্ঞান'